

VLADIMIR NABOKOV

*Invitație
la eșafod*

Traducere din limba rusă, prefață și note
de Livia Cotorcea

POLIROM
2019

Cuprins

<i>Vladimir Nabokov : elogiul singularității</i> (Livia Cotorcea)	5
Invitație la eșafod	21

Monsieur Pierre continuă :

— Pe lângă asta, mă interesează în general arta fotografică încă din tinerețe, acum am treizeci de ani, dar dumneavoastră ?

— Are exact treizeci de ani – spuse directorul.

— Ei, vedeți, nu m-am înșelat. Dacă și pe dumneavoastră vă interesează, vă arăt imediat...

Cu agerimea obișnuită, scoase din buzunarul de la piept al bluzei de pijama un portofel burdușit și, din el, un pachet gros de fotografii făcute de el, de dimensiuni foarte mici. Bătându-le ca pe niște cărți de joc, se apucă să le așeze pe masă una câte una, iar Rodrig Ivanovici le lua, striga plin de entuziasm și le privea îndelung – admirând o fotografie și întinzând mâna după altă fotografie, o transmitea mai departe, deși mai departe era doar tăcere și nemișcare. În toate fotografiile era *monsieur Pierre*, *monsieur Pierre* în cele mai diferite poziții – în grădină, ținând în mâini o roșie mare care primise premiu ; așezat pe o balustradă (în profil, cu pipa în gură) ; citind în leagăn și cu un pahar cu pai alături...

— Minunat, excepțional – exclama Rodrig Ivanovici, aplecat asupra fotografiilor, clătinând din cap, cu ochii ațintiți pe fiecare fotografie sau ținând două în mână și plimbându-și ochii de la una la alta. O, ce bicepși aveți ! Cine-ar fi crezut – la ținuta dumneavoastră fină. Uluitor ! Ah, ce minunăție – aici stați de vorbă cu o pasăre !

— E dresată – spuse *monsieur Pierre*.

— Amuzant! Ia te uită... Dar asta ce-i — nu cumva mâncați harbuz!

— Exact! spuse *monsieur* Pierre. Pe acelea le-ați mai văzut. Pofțiți, iată altele.

— Încântător, vă spun drept. Dați pachetul acesta încoace, el nu le-a văzut încă...

— Jonglez cu trei mere — spuse *monsieur* Pierre.

— Grozav!

Directorul chiar țâțâi de încântare.

— La ceaiul de dimineață — spuse *monsieur* Pierre — acesta sunt eu, iar aici este răposatul tata.

— Cum să nu, cum să nu, îl recunosc... Niște riduri pline de noblețe!

— Pe malul râului Strop — spuse *monsieur* Pierre. Ați fost acolo? îl întrebă el pe Cincinnatus.

— Se pare că nu — răspunse Rodrig Ivanovici. Dar asta unde e? Ce palton elegant! Știți ceva, aici arătați mai în vârstă decât sunteți. Așteptați, vreau s-o mai văd pe aceea cu stropitoarea.

— Ei... asta-i tot ce am la mine — spuse *monsieur* Pierre și se întoarse din nou spre Cincinnatus: Dacă știam că vă interesează atât de mult, aș mai fi luat cu mine, am vreo zece albume.

— Minunat, uimitor — repeta Rodrig Ivanovici, ștergându-și cu o batistă liliachie ochii umezi de atâtea ahuri, chicoteli fericite și înduioșări. *Monsieur* Pierre își strânse portofelul. În mână îi apăru brusc un pachet de cărți de joc.

— Vă rog să vă gândiți la orice carte vreți — îi propuse el, așezând cărțile pe masă; dădu la o parte cu cotul scrumiera și continuă să le pună pe masă.

— Ne-am gândit — anunță vioi directorul.

Șăgalnic, *monsieur Pierre* își duse un deget la frunte; apoi adună repede cărțile, pocni vioi din pachetul de cărți și aruncă jos un trei de treflă.

— E uimitor! exclamă directorul. Pur și simplu uimitor!

Pachetul de cărți dispăru pe neobservate, așa cum și apăruse — cu o expresie impasibilă, *monsieur Pierre* spuse:

— Vine la doctor o bătrână: am, zice, domnule doctor, o boală foarte serioasă, mă tem tare să nu mor din cauza ei... — și *monsieur Pierre* făcu pe bătrâna căreia i se bătaie capul și-și molfăie buzele.

Rodrig Ivanovici izbucni într-un râs nebun, bătut cu pumnul în masă și aproape căzu de pe scaun; apoi începu să tușească, gemu și se liniști cu mare greutate.

— Dar dumneavoastră, *monsieur Pierre*, sunteți sufletul societății — spuse el cu lacrimi în ochi —, un adevărat suflet! De când sunt n-am auzit așa o anecdotă bună!

— Ce triști și ce gingași suntem — se întinse *monsieur Pierre* către Cincinnatus, ținându-și buzele de parcă ar fi vrut să împace un copil bosumflat. Tăcem și tăcem, iar mustăcioara ne tremură, vena de pe gât se zbate și ochii s-au întunecat...

— De bucurie — interveni grăbit directorul. *N'y faites pas attention*¹.

1. Nu dați atenție. (fr.)

— Da, într-adevăr, e o zi radioasă, frumoasă — spuse *monsieur* Pierre — și mie îmi arde sufletul... N-aș vrea să mă laud, dar în mine, colega, veți afla o rară comuniune între sociabilitate și delicatețea interioară, între limbuție și capacitatea de a tăcea, între înclinația spre joacă și seriozitate... Cine-l consolează pe copilul care plânge, cine-i repară jucăria? *Monsieur* Pierre. Cine o apără pe văduvă? *Monsieur* Pierre. Cine dă un sfat sănătos, cine recomandă un medicament bun, cine aduce o veste bună? Cine? Cine? *Monsieur* Pierre. Totul — *monsieur* Pierre.

— Exceptional! Sunteți un talent! exclamă directorul, de parcă ar fi auzit niște versuri — între timp însă se tot uita spre Cincinnatus, mișcând dintr-o sprânceană.

— Așa mi se pare și mie — continuă *monsieur* Pierre. Dar — se întrerupse el — sunteți mulțumit de celulă? Nu vi-i frig noaptea? Vă dau hrană suficientă?

— I se servește ceea ce mi se servește și mie — răspunse Rodrig Ivanovici; masa e foarte bună.

— O masă minunată, din lemn de nuc — glumi *monsieur* Pierre.

Directorul se pregătea să pufnească din nou, dar se deschise ușa și apăru bibliotecarul cel mohorât și lung, cu un vraf de cărți la subsuoară. Își înfășurase gâtul cu un fular de lână. Fără a saluta, lăsă cărțile să cadă pe pat — o clipă, deasupra lui se ridicară fantomele stereometrice ale acestor

cărți, făcute din praf, fantome care plutiră, fremătară și apoi se risipiră.

— Stați puțin – spuse Rodrig Ivanovici –, mi se pare că nu vă cunoașteți.

Bibliotecarul dădu din cap, fără să privească pe nimeni, iar politicosul *monsieur* Pierre se ridică de pe scaun.

— *Monsieur* Pierre, se poate – se rugă directorul, punându-și palma pe plastronul cămășii – vă rog, arătați-i și lui scamatoria!

— Ah, dar nu merită... E ceva cu totul... făcu pe modestul *monsieur* Pierre, dar directorul nu cedă.

— O minune! Magie în lege! Vă rugăm cu toții! Faceți-ne o favoare... Stați, așteptați – strigă el după bibliotecarul care se îndrepta spre ușă. Imediat *monsieur* Pierre ne va demonstra ceva. Vă rugăm, vă rugăm! Dar nu plecați...

— Alegeți una din cărțile acestea – pronunță *monsieur* Pierre cu o gravitate comică; bătu cărțile; aruncă pe masă un cinci de pică.

— Nu – spuse bibliotecarul și ieși.

Monsieur Pierre ridică din umărul lui grăsuț.

— Mă întorc imediat – mormăi directorul și ieși.

Cincinnatus rămase singur cu oaspetele lui. Cincinnatus deschise o carte și se cufundă în ea, adică citea încontinuu prima frază. Privindu-l cu un zâmbet bun, *monsieur* Pierre puse mânuța pe masă cu palma în sus, de parcă i-ar fi propus lui

Cincinnatus să facă pace. Directorul se întoarse. Ținea strâns în mână un fular de lână.

— Poate aveți nevoie de el, *monsieur* Pierre – spuse el, dându-i fularul, așezându-se și fărcâind tare ca un cal; începu să-și examineze degetul mare, căruia îi atârna ca o seceră unghia pe jumătate ruptă.

— Ce discutam noi înainte? întrebă *monsieur* Pierre cu un tact perfect, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Da – vorbeam de fotografii. Am să aduc aparatul cu mine și am să vă fac o fotografie. Va fi amuzant. Ce citiți, pot să văd și eu?

— Ați putea pune cartea deoparte – observă directorul cu o voce alterată; doar aveți un oaspete.

— Lăsați-l – zâmbi *monsieur* Pierre.

Toți tăcură.

— Se face târziu – spuse directorul cu o voce surdă, privindu-și ceasul.

— Da, imediat mergem... Pfui, ce morocănos... Uitați-vă, ia priviți, îi tremură buzele... pesemne o s-apară acușa mândrul soare... Morocănosule, îmbufnatule!...

— Să mergem – spuse directorul, ridicându-se în picioare.

— Imediat... Mă simt atât de bine aici, încât pur și simplu nu mă pot despărți... În orice caz, scumpul meu vecin, mă voi folosi de permisiunea de a vă vizita cât mai des – dacă, bineînțeles, veți fi de acord – și veți fi, nu-i așa?... Deci, la revedere! La revedere! La revedere!